

BETTER DAYS FOR MOIRA

Lesbos

Un episodi del Projecte Ermoupoli

El naufragi d'Europa

A principis de setembre del 2015, una imatge va canviar la percepció que el món tenia del drama dels refugiats de la guerra civil de Síria. La fotògrafa turca Nilüfer Demir es va trobar de sobte amb el cos d'un nen que surava, mort, a la platja de la turística Bodrum. Mentre la policia retirava el cadàver, la fotògrafa va efectuar varies captures que mostraven fredament al portador d'una mort impròpia, injusta i insuportable.

Estem acostumats a la banalització constant amb que la indústria de la ficció tracta la mort i el dolor extrem. Però es tracta d'una violència consensuada, pactada, convencional, mentre que el cos d'un nen mort estès a terra es troba fora d'aquestes convencions. Es, per dir-ho d'alguna manera, una violència violenta, que actuant com a frontera simbòlica d'allò que seria comprensible va fer que molta gent es preguntés, com s'ha pogut arribar a aquest punt ?

Una de les moltes persones en les que aquesta imatge va despertar un procés inevitable d'empatia va ser la canceller Angela Merkel que pocs dies després va proclamar que Alemanya estava disposada a acollir tants refugiats com volguessin anar-hi. Aquella decisió va provocar involuntàriament l'efecte crida i en els mesos que van seguir, vuit-centes mil persones apilades per les màfies en pasteres sobrecarregades, van travessar les escassos kilòmetres que separen la costa turca de les illes gregues més properes. Molts ho varen fer pel canal que separa Ayvacik de Lesbos. Quatre mil van morir ofegats. El petit Alan Kurdi, a qui el govern d'Ankara li va canviar el nom kurd per la traducció turca Aylan, va ser un entre els molts que van deixar-se la vida al mar, però la soledat extrema del nen, estès a la sorra, ja havia agafat vida pròpia.

Aeroport de Mitilene 14 de gener del 2016

Sortint de la secció d'equipatges amb la maleta de viatge a la mà, l'Uxval va rebre la trucada que esperava.

–Sóc l'Stavros, el teu contacte. T'espero al bar de la sortida. Em coneixeràs per la barba blanca. Fins ara.

L'Uxval es va passar la mà pel cap rapat, es va cordar la chupa de cuir blau marí i va estirar la nansa de la maleta per inclinar-la i fer-la rodar cap al lloc on el seu enllaç de la Màgnum l'esperava. Va travessar la sala de entrades i sortides de l'aeroport de l'illa, va escodrinyar el local amb els seus ulls negres i incisius i enseguida va veure un home prim, amb la barba retallada i un fulard fúcsia que li dirigia un somriure de benvinguda. Era l'Stavros.

–Quin és el programa? –volgué saber l'Uxval.

–Lesbos és petita. En tres hores ens plantem a l'altra banda. Aquests dies estan arribant moltes barques, zodíacs la immensa majoria. Els turcs estan fent l'agost.

–S'aprofiten, és normal, hi ha gent que són com voltors.

–I no pensis que només se n'aprofiten els turcs d'aquest pobres desgraciats, també aquí s'està muntant un festival amb la indústria de l'èxode –explicà l'Stavros mentre conduïa en direcció a Mitilene, el mar a la dreta amb petites cales puntejades per alguna barqueta i bancades de tamarindes a l'esquerra que verdejaven un terreny sec. Al fons, s'albirava la ciutat.

–M'ha dit en Greg, de la Màgnum, que ja fa uns quants anys que vius a l'illa.

–Si, una colla d'anys, encara que de manera intermitent. De fet el meu pare va néixer aquí abans d'emigrar als Estats Units. Era fill de grecs d'Esmirna que van ser objecte del intercanvi de poblacions després de la guerra de 1922. Tinc família aquí.

L'Uxval va somriure.

–Tots som fills d'emigrants– va recalcar.

–M'agraden les teves fotos. Vas estar en els llocs oportuns en els moments adequats –assegurà l'Uxval

–Gràcies, tu també. A mi també m’agrada el teu treball. Tot el tema d’Irak i de Síria, l’helicòpter de Kobane. Tens coses grans. I a més m’agrada el lirisme subjacent a les teves captures. Sobrepassen l’horror i la violència.

–Quans anys tens? –va preguntar

–Quaranta –informà l’Uxval mirant de reüll al seu interlocutor, una mica sorprès pel compliment.

–Trenta menys que jo. Qui pogués tornar a començar, saps? El futur és vostre. També he vist les teves captures dels últims anys sobre les primaveres àrabs.

–Doncs si, he estat tres anys amb base a El Caire.

–M’han dit que estàs a punt de treure un llibre.

–El primer, quina feinada, si, és el primer i em fa molta il·lusió. Es dirà Desraó. Que et sembla?

–Bé, –respongué l’Stavros–, tinc ganes de veure’l. Ja estem a Mitilene. Mira allà dalt, Agios Panteleimonos, el cementiri on s’enterren els refugiats, però el gran cementiri de refugiats no està aquí, està allà davant, corregí, senyalant el mar, amb un gest ample de la mà.

Van donar una volta pel port de Mitilene sense baixar del cotxe. L’església, com sorgida de l’aigua, presidia el port, que era un reguitzell de bars i restaurants. Lesbos és un paradís molt freqüentat a l’estiu, però al hivern queda mort i reservat per a la rutina quotidiana dels habitants de l’illa. Grups d’homes i dones jeien als bancs, arrecerats a les baranes del passeig. Es veien tendes de campanya plantades per tot arreu, molta gent dormint a terra. Tot era diferent que un mes de gener normal, era el gener de 2016.

–Hi ha més gent ara que en ple estiu—digué l’Stavros. Han començat a arribar quantitats de voluntaris d’arreu del món que volen ajudar. La foto del nen mort ha creat empatia arreu del món. No paren d’arribar refugiats però com que a Moria en fan via per identificar-los, surten cap a Atenes bastant ràpid. Per contra, els voluntaris no paren d’arribar. N’hi ha tants com refugiats. Els hotels de l’illa no pensen tancar en tot el hivern. I altres també se n’aprofiten. S’ha muntat un gran negoci amb la benzina, els motors, les fustes de les barcases. Sense parlar de les agències de viatges, dels bars i dels taxistes. Molts d’aquest refugiats no són pas pobres, són gent com tu ni jo, i s’ho han hagut de vendre tot, cotxe, casa, terres, per fugir a Europa.

Van pujar al Centre de registre de Moria, voltat de tanques. L’Uxval anava disparant. La policia els va demanar identificar-se. “Foto periodistes de la Agència Màgnum”, van acreditar amb els papers corresponents i van passar dins del Centre que estava totalment saturat.

Un altre camp de tendes s'estava instal·lant no gaire lluny per donar soplug als que no hi cabien al Centre. Van aparcar el cotxe i van entrar al campament que gestionava la ONG Better days for Moria. Dones i homes atrafegats repartint roba, aigua, menjar, té calent tot el dia.

–Lo del té és per què se sentin com a casa seva –va senyalar l'Stavros.

Tot plegat estava desbordat, era un caos. No hi havia sanitaris i els camins estaven plens de deixalles i tolls d'orina i excrements. Lesbos s'havia convertit en una trampa des que Angela Merkel havia rectificat la seva oferta després de la nit de Cap d'Any, on grups de àrabs havien atacat dones a Colònia i els primers països havien començat a tancar les fronteres per impedir el pas cap Alemanya.

–Ja en tens prou? Això ja està molt vist, no? Tornem al cotxe –va ordenar l'Stavros, que era gat vell a l'ofici.

–Hem d'anar a Molivos o millor a Skala Sykamenia al capvespre, abans que ens quedem sense llum. Dormirem a casa meva i et presentaré la tieta Olympia, tot un caràcter –oferí.

–Si, ja n'hi ha prou de Moria per avui. Anem cap el nord – assentí l'Uxval.

Travessant pels carrers de Mitilene per seguir la ruta cap el nord, l'Stavros senyalà un edifici a la dreta.

–És l'hospital –digué.

–Fa dos anys m'hi van salvar la vida. La nit anterior vaig pernoctar a Atenes. El preu de la reserva semblava garantir un hotel correcte però l'agència va fer hi negoci. En vaig trobar al barri d'Omonia amb els carrers plens de desplaçats cuinant i dormint al carrer i un cop a l'habitació em vaig fer picar per alguna bestiola. Les faves anaven creixent i coïen com dimonis. Al arribar a Mitilene ja m'omplien tot el cos. A l'hospital em varen diagnosticar no se quina infecció eradicada feia anys i em van tenir dos dies ingressat amb antibiòtics.

–Si, el nostre no ha estat ni serà mai un ofici sense riscos –va reconèixer l'Uxval amb un bri d'ironia.

Skala Sykamenia. Els desembarcaments

La carretera estava atapeïda. Van trigar dues hores per arribar a Skala Sykamenia, el mateix trajecte pel que alguns aprofitats, cobraven una fortuna als refugiats fins que una ONG va implementar un servei d'autobusos gratuït. Famílies senceres recorrien a peu els setanta kilòmetres que fèiem nosaltres,

però en sentit contrari, camí de la capital. Poc abans d'arribar al nostre destí varem trobar un petit centre assistencial de Metges sense Fronteres plantat a peu de carretera.

—Cada dia estan arribant entre quinze i vint barcasses —explicà l'Stavros—. La majoria són de goma i embarquen quaranta persones on hi cabrien vint. La disposició és sempre la mateixa, els homes al voltant i les dones i els nens al centre. Paguen entre mil cinc-cents i dos mil euros cada u, els nens la meitat. Pel color de les armilles salvavides pots veure d'on venen. Les taronges són de sirians i les negres, més barates, són d'afgans. Els que s'ho poden permetre són embarcats per dos mil cinc-cents euros en velles barques de pesca perquè es considera que són més segures. Un cop han pagat, en el moment d'embarcar alguns protesten i vulguis o no, els porcs de les màfies els obliguen a fer-ho, molts cops a punta de pistola. Hem sentit trets que venien de l'altra banda.

—Vaja cabrons —exclamà l'Uxval.

Skala Sykamenia és d'una bellesa sorprenent. Un petit poble grec conservat en l'essència més pura, la cirera dels ports de pescadors. Una petita capella i una drassana flanquegen la sortida de la rada. Barques arrencades, un moll ample i accessible, un grapat de bars i establiments turístics d'arquitectura discreta. Al moll hi havia una activitat considerable. L'Uxval disparava discretament. L'Stavros va parlar amb uns pescadors a qui coneixia. Al cap d'una estona tornà amb notícies.

—Avui han arribat vint i dues barques neumàtiques. La mar estava tranqui-la i no hi ha hagut cap incident greu. Tan sols una, la darrera, que algú ha atret amb senyals de llum per fer-la anar a un lloc que no es el més apropiat per tocar terra —explicà—, senyalant un promontori a l'est.

—Allà la costa és escarpada i aquesta gent té molta feina a pujar-la. Quan arriben a dalt els esperen i els hi demanen quaranta euros per cap per dur-los a Mitilene on podran embarcar cap a Atenes, diuen. La zodiàc ha entrat malament i ha embarrancat a les roques. Els voluntaris han agafat els nens i han ajudat a sortir als que ho necessitaven.

—Espera, Uxval —va dir de sobte—, diuen que n'arriba un altra a la que se li ha parat el motor i està a la deriva. Els socorristes ja surten amb les motos d'aigua. Hi ha poca llum, però això pot ser interessant. Anem- hi.

Van pujar al cotxe i enfilaren cap al lloc on l'equip de rescat conduiria la barca, la platja de Platanos. Al arribar, hi havia molta gent esperant, gent del poble, voluntaris i també fotògrafs. Al cap d'una tensa espera, la zodiàc arribà amb el motor funcionant i atracà al lloc mes segur.

—Res, el motor s'havia encallat. Estaven molt nerviosos però ens hi hem acostat poc a poc, els hem calmat i conduït fins aquí, Per sort la mar està súper

tranqui-la, digué un dels socorristes, que semblava el cap. L'Stavros els presentà.

–És Uxval Gómez, de Màgnum. Acaba d'arribar per quedar-se uns dies I ell és Òscar Camps, de Barcelona (sic)–. Es donaren la mà.

–Varem crear una ONG i estem aquí des de setembre. Treballes per Màgnum?

L'Uxval respongué.

–Bé, treballo i en sóc soci. Les feines surten soles.

Això és d'admirar dels americans, integrar als millors per mèrits.

–I ell és un dels millors –terçà l'Stavros.

–Nosaltres, en canvi varem escriure a totes les institucions gregues, europees i internacionals per saber si podíem ser útils i no varem tenir una sola resposta. Així que varem venir i a les poques hores ja estàvem a l'aigua. Si a la Unió Europea són incapaces d'establir un corredor segur per fer possible el trasllat dels refugiats de Turquia a Europa, algú tenia que ajudar, no?. Be, ja em perdonareu, ara el que el cos em demana és una dutxa calenta. Aquesta feina no té horaris. Cobrim disset kilòmetres de costa i ens poden trucar en qualsevol moment. Segur ens trobarem al bar To Kyma.

–Serà un autèntic plaer –assegurà l'Uxval.

La Olympia, la tieta de l'Stavros era una senyora que despertava empatia pels quatre costats. La varen trobar al local parroquial, amb altres dones del poble, ajudant a una colla de mares sirianes a tragar amb els seus fills. Estava donant el biberó a un nadó. Olympia passava dels vuitanta però ningú ho hagués dit per la vitalitat amb que donava les ordres a les altres dones. Fins i tot el pope semblava obeir-la.

–Diu que sopem a casa seva. Li he respòs que ja te prou feina i que anirem a sopar al To Kyma.

En un moment estaven asseguts en una taula al mig de voluntaris i pescadors que conversaven amb algun refugiat que els explicava la seva historia. L'Stavros va demanar mussaka pels dos. Al cap d'una estona se'ls hi va acostar un home jove amb barba curta i ulls blaus.

Es va demanar una birra, es va seure amb ells i es va presentar.

–Hola, em permeteu? M'han dit que també sou fotògrafs. Em dic Miltos Dimas de la AFP d'Atenes.

Aquell també va posar a l'Uxval de mal humor, però va saber dissimular. La conversa va caure sobre els voluntaris. Miltos parlava.

–No se que pensar dels voluntaris. Ara ja són com una plaga. Hi ha els professionals, què són necessaris, hi ha tots els enquadrats en ONG serioses que també son molt útils, però hi ha també els eixelebrats que busquen merdé amb la policia i no tenen cap respecte per la població local. La setmana passada un em va intentar agredir. “Estàs boig, o què” li vaig dir. “Si sou aquí es per les nostres fotos”, li vaig cridar indignat. No se si em va entendre però va callar.

–Si, cada dia son més –afegí l’Stavros–. Es pensen que són al Far West, ostres. Voletegen sense coordinació per tal d’abraçar un nou vingut com el que, baixant de la barca li va dir a un: “gràcies, no necessito ajuda, on puc trobar un taxi?” Jo em vaig petar de riure.

–Nosaltres busquem capturar situacions amb les que tots ens hi puguem identificar, ens interessen moments positius que els essers humans compartim – declarà l’Uxval–. No podem salvar al món però si contribuir al diàleg.

Algunes imatges han canviat el món– protestà l’Stavros.

–Si, com la de Nick Ut. La guerra de Vietnam va acabar gràcies a aquesta fotografia –senyalà en Miltos.

–El mateix Nick Ut va dur la nena a l’hospital després de disparar la càmera. Ja ningú pot oblidar aquesta imatge quan escolta la paraula napalm – recalca l’Uxval.

–Què va dir Sartre? “Em veuen i per tant existeixo”. Algunes imatges s’han convertit en icones i han canviat el món. El milicià de Robert Capa concentra el drama de la Guerra Civil espanyola, la que va fer Kevin Carter del nen sudanès al costat d’un voltor resumeix la fam a l’Àfrica –recordà Miltos.

–Si, i la de Javier Bauluz dels turistes que prenen el sol a Tarifa, indiferents al cos sense vida d’un africà que intentava arribar a Europa –afegí l’ Uxval–. Tampoc cal ser il·lusos, seriem una caricatura de nosaltres mateixos. Una foto que canviï el món! Això passa rares vegades tot i que la busquem dia rere dia.

–Nosaltres tenim el deure de què el que està passant no caigui dins l’oblit – tancà en Miltos mentre anava a la barra a buscar un altre birra.

Segon dia a Skala. A veure si avui tenim sort

Es van despertar a punta de dia. Van pujar al promontori on els de l’Open Arms solien instal·lar-se per albirar barcasses en perill. Allà van trobar la meitat de l’equip de socorristes disposats a sortir amb les motos d’aigua. L’altre meitat

eren a terra preparant el material de reanimació amb uns quans metges voluntaris. Al cap d'una estona els bots sobrecarregats començaren a arribar. Bufava un vent de llevant que no augurava res de bo.

Avui en vindran molts més –observà l'Stavros–. Les màfies faran descompte. Serà un dia mogut.

No s'equivocava. Quan gairebé la meitat dels refugiats que arriben a Grècia per mar ho fan a Lesbos i d'aquests el 90% travessen el canal des d'Ayvalik a Skala Sykamenia, no cal dir res més. I quan el trajecte d'Ayvalik a Mitilene costa quinze euros per qui té papers ja s'entén la magnitud del despropòsit.

Externatitzar el problema com ho ha fet el govern espanyol amb Marroc durant anys o va fer-ho Berlusconi amb Líbia, no és nou. Ara toca el torn a Turquia, que se sent aïllada i vol recuperar el respecte de la Unió Europea. Aviat es farà un pacte amb Ankara i seran els turcs els que s'encarregaran de controlar les sortides d'emigrants i refugiats cap a Europa. De fet Erdogan sempre ha fet servir aquesta arma de pressió com van fer-ho abans Mohamed VI i Gadafi.

La rutina del refugiat és sempre la mateixa. Contactar un intermediari de les màfies controlades des de Istanbul, triar entre les falses ofertes de rutes i preus, dormir en un hotel, anar a comprar una armilla salvavides l'endemà, fer el trajecte cap als llocs de sortida en taxi, embarcar amb quaranta persones més en una zodiac pensada per vint, salpar, i si protestes veure't obligar a fer-ho a punta de pistola, de vegades sentir "els diners o la vida" i no tenir elecció, veure com el pilot es tira a l'aigua i es recollit per un altre embarcació i aguantar una hora i mitja resant per que el motor no es pari o la mala mar no ompli la barca d'aigua fins fer-la bolcar i tu, caure per la borda per donar-te compte immediatament que l'armilla que has comprat no serveix per res. Aquest es el destí dels que fugen de la guerra o de la mort en vida dels camps de refugiats del Líban o de Turquia.

I per a mostra, un botó. L'Uxval va disparar tot el dia, àvidament i sense respirar. Homes i dones que queien a l'aigua i eren rescatats pels de l'Open Arms, una barca neumàtica que va bolcar contra els penya-segats, gent que arribava a terra tremolant, xops, trasbalsats, astorats per haver sobreviscut a la guerra primer i ara a la travessia.

"Si hagués sabut què això era així no haguéssim vingut" deia un home abraçant la dona i les dues filles. Gairebé tots trucaven pel mòbil per donar la bona notícia que estaven sans i estalvis, alguns per desbloquejar la contrasenya que permetria a les màfies cobrar la quantitat convinguda.

I van tenir un mort, un home que va caure, va empassar molta aigua i van sentir dir al metge que intentava reanimar-lo "Hi ha dany cerebral, no hi ha activitat cerebral, s'ha acabat".

A tot això l'Uxval ja hi estava acostumat. Li calia més. A migdia el mar seguia empitjorant. Varies barcasses tenien problemes; una amb el motor parat, l'altra plena d'aigua a punt d'enfonsar-se, lluny de la costa. Les motos d'aigua roncaven amb fúria, amunt i avall. Però l'Uxval no en tenia prou.

–Hem de sortir en barca, haig de disparar de més a prop –li suplicà a l'Stavros, excitat.

–És perillós –replicà l'altre, preocupat.

–Au va, no diràs que tens por, tu, precisament tu, el gran Stavros Faranduri. Hi ha més perill en situacions de masses sense control.

–El problema és que ningú ens hi voldrà portar.

–Podem anar-hi amb la teva barca.

–Una imatge no val una vida, però el món ha de saber el que passa. D'acord, ho intentarem, que no sigui dit.

Van anar al moll, pujar a la barca de l'Stavros, que va engegar el motor i amb una ràpida maniobra va enfilat la sortida del port. La barca saltava com un cavall desbocat.

Al cap d'un minut de trampejar onades anaven apropant-se a la barca pneumàtica que estava a punt d'anar sota aigua. L'Uxval tenia raó, aquelles captures no les havia pres abans ningú. Van voltar la barca fent un cercle, ferm el timó. l'Uxval disparant com un boig. Els refugiats estaven aterrats, l'Stavros no tenia una càmera que el separe d'aquella terrible realitat, la veia sense filtres. I el contacte visual era aclaparador. "Apropat més" li anava dient l'Uxval. Ho va fer, mecànicament, sense pensar, i aleshores un home es va posar dret i va caure a l'aigua. En sis segons el mar se'l va empassar. Una dona va ocupar el forat que s'havia obert a la borda, aguantant un nen amb les dues mans i va fer a Stavros el gest de que s'acostés per agafar-lo. La seva mirada es va creuar amb la del vell fotògraf. No va poder resistir-ho, va virar en rodó i va tornar a port. Dues barques d'aigua s'apropaven amb l'equip de rescat. L'Uxval, arrupit al fons de la barca anava revisant les captures.

Un cop al sopluig de To Kyma, van prendre un parell o tres uzos cada u.

Són estadístiques, números, què importa un mort o deu de més? –Era l'Uxval qui parlava– Els desapareguts ningú els reclama. Les estadístiques diuen que han mort setanta nens, doncs ja pots contar que n'eren cent quaranta. Recorda el que ens va dir el de Barcelona, que aquella imatge del nen Aylan els va fer a ells anar a Lesbos. I quantes vides no han salvat fins ara! I quanta gent no ha fet venir aquella foto. No diguis que una imatge no val una vida. T'equivoques.

L'Stavros escoltava aclaparat, en silenci, tenia la mirada d'aquella mare gravada al cervell com una marca de ferro roent. No volia escoltar més.

–Bona nit– va dir i cada u es va tancar a la seva habitació, i quan va estar sol, es va posar a plorar sense aturador.

Al quarto del costat, l'Uxval intentava dormir. Estava convençut que tenia raó. Els seus arguments eren racionalment inqüestionables. Anava repassant les captures del dia. N'hi havia moltes de bones i alguna de genial, havia valgut la pena arriscar dues vides i neguitejar als pobres refugiats, que esperaven tremolant un socors que no arribava, mentre ell els disparava com era la seva obligació.

Somriqué. No era tan important. No era el primer cop ni seria l'últim. Quan l'helicòpter que evacuava ferits civils que fugien de l'Isis va ser abatut a Kobane, també va prendre una decisió qüestionable. Va aconseguir del pilot que tornés a fer un simulacre de l'escena, demorant el vol cap a l'hospital, per fer el que seria el seu vídeo més celebrat. Que carall, es digué. El món tenia que saber-ho. També la foto del milicià mort a cerro Muriano va ser un muntatge de Robert Capa! I es va dormir.

Molivos. El petó de la mort

L'endemà van baixar a esmorzar al To Kyma. Al port es respirava la tragèdia. Que passa? Uns homes parlaven apressuradament. Una barca gran de pesca, vella i sobrecarregada, va sortir ahir nit d'Ayvacik amb la sentina plena de refugiats, el motor ha fallat i ha quedat a la deriva. Quan ha estat albirada i els socorristes arribaven, part de l'obra morta, amarada d'aigua, s'ha desplomat sobre els que s'apilaven a la part de baix.

Hi ha molts morts, molts són criatures –era l'Stavros qui parlava–. Els guardacostes turcs no han fet res i els grecs no estan preparats, són vaixells de massa calat. Hi ha encara molta gent sobre la barca, que està pràcticament varada en uns esculls prop de la costa. Han demanat voluntaris que pugin anar-hi amb barques.

–Anem-hi –digué l'Uxval.

–Si, anem-hi –assentí l'Stavros.

Van pujar a la barca de pesca de l'hotel Gorgona. Se'ls hi va afegir un voluntari que deia ser de les Brigades Bolivarianes de no sé on. "Saps nedar?", li va preguntar l'Stavros— No, respongué, "dons mira que bé, ja som dos".

–Au, som hi– va exclamar el fill de Can Gorgona, arrancant el motor i enfilant la sortida del port amb la més ferma obstinació escrita als ulls. El mar restava molt millor que ahir.

El lloc de la tragèdia estava a un parell de milles de Skala Sykamenia, seguint la costa direcció a Molivos. Quan van arribar-hi, l'espectacle era dantesc. La barca de pesca ja estava amarrada i grups d'homes la remolcaven cap a la costa, plena de cadàvers que socorristes i voluntaris començaven a tapar. Moltes armilles flotaven al mar.

El problema era com pujar a les barques. Les motos d'aigua no ho tenien fàcil i a cada moment algú es tirava per la borda amb l'esperança que el salvessin, creient en l'eficàcia de les armilles salvavides que de fet no servien per res. Van fer com altres, acostant-se al màxim per pujar als que saltaven a l'aigua. Ell i el fill del Gorgona van tirar salvavides i cables per agafar les mans dels que tenien més a prop i pujar-los a bord amb la força dels braços mentre el de les Brigades es feia càrrec del timó.

L'Uxval estava fent les millors captures de la seva vida. "El món ha de saber què passa", s'anava repetint.

Ja n'havien pujat a bord un home que havia empassat molta aigua i a qui el noi de l'hotel estava fent un massatge cardíac per reanimar-lo. L'Uxval estava a punt de fer la foto que buscava quan de sobte...

L'Stavros intentava pujar tot sol a un noi que feia pes mort. Per agafar empenya, el vell fotògraf es va voler incorporar, va bascular uns segons sobre la barana de la borda aletejant com una gran gavina, fins que va perdre l'equilibri caient estrepitosament al mar. Va surar per uns instants i va tornar a enfonsar-se.

El fill de Can Gorgona ho va veure i va avisar l'Uxval.

"L'Stavros ha caigut a l'aigua. Ostres. S'enfonsa."

El noi es va tirar a mar, va capbussar agafant per sota el braç el cos de l'Stavros que flotava entre dues aigües i el va estirar amunt. Al sortir, va buscar la barca i va veure que no hi havia ningú per tirar-les un cable o un neumàtic.

La barca estava lluny i el cos de l'Stavros era de mal agafar. El noi feia el que podia mentre cridava desesperadament. Al final, la barca es va anar acostant. L'Uxval va aparèixer a la borda amb un neumàtic que va llençar-les quan eren a tocar.

De la barca estan van tirar del cable per apropar el salvavides i entre el voluntari i l'Uxval els van treure de l'aigua; primer van hissar l'Stavros i després el jove grec.

Van intentar reanimar l'Stavros, però aquest no responia. Com altres cops a la seva vida, l'Uxval va veure que la mort s'alçava en front d'ells i no hi havia escapatòria possible. El seu instint li havia dictat la conducta correcta, però

havia trigat massa en escoltar-lo. Si no hagués fet les darreres fotografies, si no hagués anat a la cabina per guardar la càmera, si no...

Havia salvat les captures del dia, però ara, ja ningú podia tornar la vida a l'Stavros. I aquest cop hi havia testimonis. Una angoixa indescriptible s'apoderà del seu esperit. Era la fi de la seva carrera, pensà. Va apartar brusquement el noi de Can Gorgona i es va llençar a fer un boca a boca desesperat a l'Stavros. Però va ser en va. L'ànima havia abandonat el cos del vell fotògraf. Els seus ulls eren com dues llunes buides.

© JC Roca Sans 2016